

Aleksandra Fledžinskaitė-Kašubienė Kasuba was an artist who emigrated to the United States from Lithuania during World War II, and earned fame for her spatial projects aimed at public buildings, and her independent environmental formation experiments where she created residential structures with no harsh corners, innovatively using flexible materials. The artist's Global Village project is presented on her website as a form of architecture – a social instrument. By projecting a communal

residence as a "global village", the artist not only encourages cooperation, but also for people to be active participants in democratic processes when electing their representatives, who would participate in decision-making regarding the electorate's life and work. *Global Village* is one of the most valuable exhibits from the collection of works (from 1942–2019) donated by the artist to the then Lithuanian Art Museum in 2014–2019.

Elona Lubytė, Laima Kreivytė

Aleksandra Fledžinskaitė-Kašubienė (Kasuba)

Globalus kaimas (Geodezinis kaimas).

Architektūra kaip socialinis instrumentas, I. 1971

Modelis. Popierius, organinis stiklas, kraujažolė; skersmuo – 58 cm
LNDM, S-3182

Lietuvoje gimusi aplinkos menininkė Aleksandra Fledžinskaitė-Kašubienė (Kasuba) 1942–1943 m. studijavo dailę Kaune ir Vilniuje. Bėgdama nuo karo, atsidūrė DP (perkeltųjų asmenų) stovykloje Vokietijoje, iš kurios 1947 m. su vyru skulptoriumi Vytautu Kašuba emigravo į JAV. Ten ji išgarsėjo plytų sienų reljefais, skirtais visuomeniniams pastatams, ir savarankiškais aplinkos formavimo eksperimentais, kurdama gyvenamąsias struktūras be stačių kampų ir inovatyviai naudodama tamprias medžiagas. Menininkės projektas „Globalus kaimas“ jos tinklalapyje pristatomas

kaip architektūra – socialinis instrumentas. Bendruomenės namus projektuodama kaip „globalų kaimą“, menininkė ne tik skatina bendradarbiauti, bet ir būti aktyvius demokratijos procesuose renkant savo atstovus, kurie dalyvauja priimant rinkėjų gyvenimą ir darbą lemiančius sprendimus. „Globalaus kaimo“ modelio perregimo „burbulo“ centre yra liftai, aplink juos – bendros grupinės patalpos (baseinas, susitikimų ir darbo vietos), o toliau išdėstyti asmeniniai miegamieji ir bendri darbo kambariai. Nepaisant pastato paskirties, interjeras turėjo būti pritaikytas bendrauti – „kad vieša ir privati erdvė sukurtų laisvės įspūdį tokioje vietoje, kur laisvė atimama, kur dehumanizacija yra bausmė, o bauginimas – kontrolės priemonė“.

„Globalus kaimas“ – vienas vertingiausių eksponatų iš 2014–2019 m. tuometiniam

Aleksandra
Fiedzińska-Kašubienė
(Kasuba) (1923–2019)
Globalus kaimas (Geodezinis
kaimas). Architektūra kaip
socialinis instrumentas, I.
Modelis. 1971
Popierius, organinis stiklas,
kraujažolė, skersmuo – 58 cm
LNDM, S-3182
Fot. Antanas Lukšėnas

Lietuvos dailės muziejui menininkės padovano-
tos 1942–2019 m. kūriniių kolekcijos. Ją sudaro
ankstyvuojii laikotarpiu, dar gyvenant Lietuvoje,
karo metu, sukurtas gobelenas, jau atsidūrus už
Atlanto atlikti plytelių pano, mozaikos, tapyba,
akvarelės, darbii JAV viešosiose erdvėse pro-
jektai ir jii brėžiniai, erdvinių aplinkii – tampriųjų
buveinių, architektūros, Naujosios Meksikos
dykumoje pasistatyto gyvenamojo namo su
svečių rezidencija – modeliai bei 8 000 skai-
tmeninių vaizdii, kuriii didžiosios dalies origi-
nalai saugomi Vašingtone, Smitsono instituto

Amerikos meno archyve (*Archives of American
Art Smithsonian Institution*).

Kartu su menininke 2013–2014 m. įgyven-
dinta aplinka – „Spekro užuomina. 1975 metų
projektas Nacionalinėje dailės galerijoje“
(1975–2014) – šiandien saugoma Lietuvos
nacionaliniame dailės muziejuje. Tai unikalus
A. Fiedzińska-Kašubienės (Kasubos) kūry-
binis palikimas, liudijantis menininkės vizionie-
rės XX a. II p.–XXI a. kūrybinii potencialą.

Elona Lubytė, Laima Kreivytė